

OOK ONZE WERELD

INZICHTEN OVER BELEVING VAN KINDEREN DIE JE NIET VAAK ZIET

DE SPEELTUIN DOOR ANDERE OGEN

VOOR JOU VIC

VOORWOORD

Wanneer een kind de wereld op een bijzondere manier ervaart, begint voor ouders een zoektocht naar wat het nodig heeft om zich veilig te voelen en zich te ontwikkelen. Gezinnen moeten zelf veel aanpassen in hun leven, maar meedoen vraagt ook iets van de omgeving.

Veel plekken, zoals speeltuinen, zijn moeilijk toegankelijk door drukte of (onzichtbare) obstakels. Sommige kinderen hebben bovendien zelf uitdagingen die leiden tot opvallend gedrag. Onbegrip en buitensluiting liggen op de loer. Als 'moeder van' zet ik me in voor meer begrip en voor maximale toegankelijkheid op plekken die bedoeld zijn voor spel, beweging en ontmoeting.

Een uitnodiging van het SamenSpeelNetwerk bracht me op het idee om anderen te betrekken bij een enquête over deze kinderen. Door te delen, hoop ik een beetje bij te dragen aan verandering. Dit kan het ingewikkelde leven voor alle gezinnen hopelijk prettiger maken.

Laten we samen, met een speelse blik, kijken hoe we deze wereld ook hun wereld kunnen maken.

Inez van der Voet

MOEDER VAN EEN BIJZONDERE JONGEN EN INITIATIEFNEMER VAN KLAUTERKOOI

DE SPEELTUIN IS DE EERSTE PLEK WAAR ELK KIND ONTDEKT DAT VERSCHILLEN DE NORMAALSTE ZAAK VAN DE WERELD ZIJN.

INLEIDING

Dit naslagwerk is gebaseerd op een enquête onder ouders van kinderen die niet vanzelfsprekend hun plek vinden in een speeltuin. Het gaat om een specifieke, relatief kleine groep binnen het bredere spectrum van autisme: kinderen die te maken hebben met een combinatie van uitdagingen, bijvoorbeeld: prikkelgevoeligheid, moeite met sociale interactie, communicatieproblemen en in sommige gevallen een verstandelijke beperking.

Een groot deel van deze kinderen kan niet of nauwelijks spreken, en vaak ook niet schrijven of tekenen. Daardoor is het voor hen moeilijk om hun wensen zelf te uiten. Het exacte aantal kinderen is niet bekend, De laatste resultaten van het CBS en het NAR geven een indicatie, maar geen harde cijfers. Onze ervaring is dat de doelgroep klein is en op meerdere terreinen buiten beeld is.

De vragenlijst is gericht uitgezet binnen netwerken van ouders en professionals, waaronder Autismehuis Zwolle, Toegankelijk Zwolle en MEE Samen. Hoewel deze netwerken deels landelijk zijn, is in de uitvraag expliciet gevraagd om te reageren vanuit de regio Zwolle. De respons is in aantal niet groot, maar gezien de omvang van de doelgroep wel veelzeggend.

Het zijn de ouders die deze kinderen het best kennen. De zorg en het organiseren van die zorg is vaak zo intensief, dat het ‘vechten’ voor een passende speeltuin niet haalbaar is. Het is dan ook heel waardevol dat ouders hun schaarse tijd hebben besteed aan het invullen van de enquête.

Omdat het perspectief van deze kinderen niet altijd in woorden te vangen is, vraagt het bedenken van oplossingen om inleving, om kijken vanuit verschillende hoeken en om het denken in mogelijkheden.

Dit naslagwerk is niet alleen bedoeld om te informeren, maar ook om het gesprek te openen. Voor beleidsmakers, ontwerpers, beheerders, ouders en kinderen. Want hoewel de uitdagingen complex en specifiek kunnen zijn, ligt de kracht vaak in kleine aanpassingen en nieuwe manieren van kijken. Daarvoor zijn in de regiobijeenkomst van het SamenSpeelNetwerk op 19 mei 2026 veel suggesties gedeeld.

Door het perspectief van onze kinderen een grotere rol te laten spelen, kunnen speelplekken ontstaan die niet alleen beter werken voor hen, maar voor iedereen.

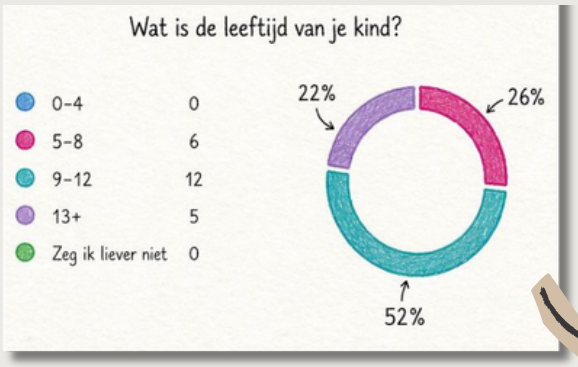
DAT JE ONS NIET VAAK ZIET, BETEKENT NIET DAT WIJ ER NIET ZIJN.

WIE WE ZIJN

Eerst vertellen we wie de kinderen en tieners van dit onderzoek zijn.

LEEFTIJD

WE HEBBEN VAAK EEN ANDERE 'ONTWIKKELLEEFTIJD' DAN 'KALENDERLEEFTIJD'

DAAROM SPELEN WE OOK NOG GRAAG IN DE SPEELTUIN ALS WE AL OUDER DAN 12 ZIJN

BIJZONDERHEDEN

DIT ZIE JE NIET AAN DE BUITENKANT, MAAR MERK JE AAN HOE WE DOEN EN COMMUNICEREN

SOMS DRAGEN WE DAAROM EEN ZONNEBLOEM SYMBOOL

'WIJ ZIEN DE WERELD ANDERS. KUN JIJ OOK ANDERS KIJKEN?'

ALS ONZE KINDEREN ERGENS SPELEN, ZIJN ZE VAAK 'IN HUN EIGEN WERELD'. DAT KAN KOMEN DOORDAT:

- ZE IETS NOG NIET BEGRIJPEN OF KUNNEN
- ZE EEN ANDER DOEL HEBBEN MET HET SPEL
- DOORDAT ZE DINGEN ANDERS ZIEN, RUIKEN, HOREN OF VOELEN.

DE ZONNEBLOEM IS HET SYMBOOL VOOR VERBORGEN BEPERKINGEN. BEKIJK DE WEBSITE.

BUITEN GEBEURT HET

Onze kinderen zitten meestal op speciaal onderwijs, maar soms ook in een zorginstelling of thuis. Ze gaan vroeg de deur uit, bijvoorbeeld met een taxibus, en komen vaak laat terug. Hierdoor kennen ze niet veel kinderen in de buurt, want die zijn dan al uitgespeeld. In het weekend zijn er in speeltuinen in de buurt vaak geen kinderen. De grote speeltuinen en binnenspeeltuinen zijn dan vaak juist te druk.

BUITENSPELEN IS BELANGRIJK

DE PLEK OM TE ONTMOETEN

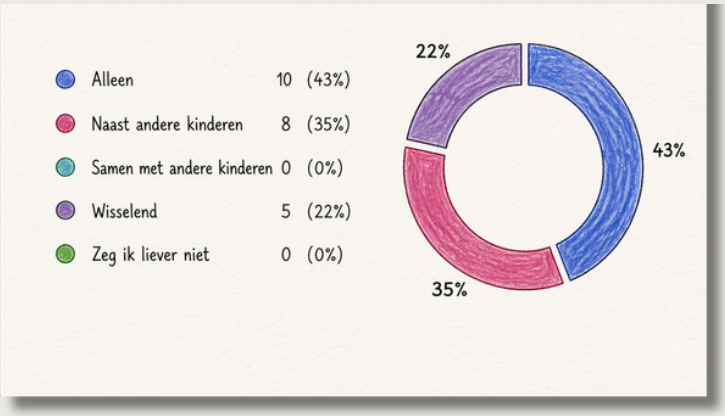
KINDEREN HEBBEN ANDERE KINDEREN NODIG OM NIEUWE DINGEN TE LEREN.

LIEVER ALLEEN?

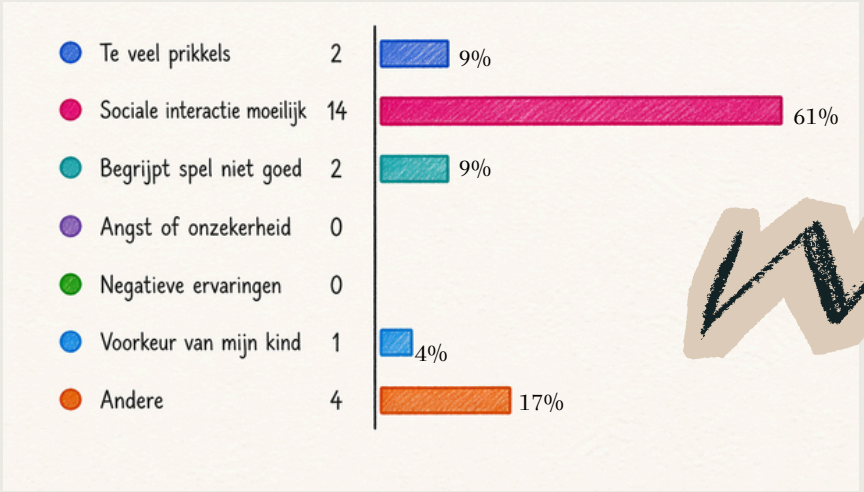
Samen spelen is moeilijk, maar alleen spelen is dat ook. Meedoen vraagt voor onze kinderen veel meer dan je op het eerste oog ziet.

HOE SPEELT JE KIND MEESTAL?

WAT IS DE BELANGRIJKSTE REDEN?

4%

SPEELT ALLEEN OMDAT HIJ DAT HET LIEFSTE WIL

ONZE KINDEREN WETEN NIET ZO GOED HOE SAMEN SPELEN WERKT EN DOEN SOMS DINGEN DIE DE ANDER NIET BEGRIJPT. VOOR HEN ZIJN DE REGELS VAN DE ANDER NIET ALTIJD DUIDELIJK. HIERDOOR IS SAMEN SPELEN MOEILIJK. DAAROM SPELEN ZE VAKER ALLEEN OF EEN BEETJE IN DE BUURT VAN EEN ANDER KIND.

NIET VANZELFSPREKEND

Een speeltuin lijkt een logische plek om te spelen. Maar voor onze kinderen is dat niet zo. Want er is veel te doen en er zijn allemaal onzichtbare regels. De meeste kinderen kunnen met elkaar praten om het spel of de regels uit te leggen, maar onze kinderen kunnen niet altijd iets terug zeggen en/of verwerken wat er gezegd wordt. Ze doen gewoon hun eigen ding. Dit kunnen ze niet zomaar veranderen. Ze leren wel elke keer bij! Ouders/begeleiders helpen hen daarbij. Ook de omgeving kan veel betekenen (zie daarvoor het kopje 'Wat helpt').

OBSTAKELS BIJ HET SPELEN

VEEL KINDEREN MET AUTISME HEBBEN OOK MOTORISCHE UITDAGINGEN. HUN LICHAAM DOET NIET (PRECIES) WAT ZE BEDENKEN. DIT HEET DYSPRAXIE/ DCD. VOORAL ACTIVITEITEN DIE FIJNE MOTORIEK VEREISEN, LIGGEN BUITEN BEREIK.

WAT IS 'ANDERS'?

Elk kind is weleens overprikkeld. En elk kind vindt het soms lastig om samen te spelen. Ook zoekt iedereen weleens naar woorden… Verschillen horen er dus bij. Toch valt het gedrag van onze kinderen vaak op.

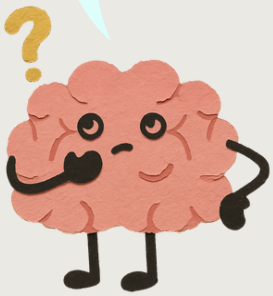
Ze willen niet opvallen, maar reageren op hun omgeving. Dat kan verwarrend zijn als je niet weet dat dit gedrag eigenlijk best slim is. Het helpt hen beter om te gaan met spannende en moeilijke situaties. Ouders of begeleiders zijn daarbij onmisbaar: zij steunen, beschermen en zoeken naar oplossingen als het te veel wordt. Er zijn ook kinderen met een hulphond die hen steunt.

'ALS IK ONRUSTIG WORD, GA IK DRUK OP MIJN PLEK SPRINGEN EN WAPPER IK MET MIJN HANDEN.'

'IK DRAAI RONDJES OM MIJN EIGEN AS EN KAN DAT HEEL SNEL EN OOK BEST LANG.'

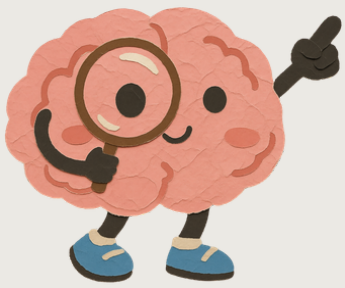

' IK ZIT LIEVER MET MIJN RUG NAAR JE TOE EN REAGEER NIET OP MIJN NAAM.'

' IK ZOEK RANDJES EN DINGEN OM OP TE KLIMMEN EN TE BALANCEREN.'

'IK GA GILLEN ALS ER EEN NAAR GELUID IS WAAR IK NIETS TEGEN KAN DOEN.'

WAARDEVOLLE INFORMATIE OVER HET VINDEN VAN EEN PRIKKELBALANS VIND JE OP DE WEBSITE VAN SENSONATE

PRIKKELBAROMETER

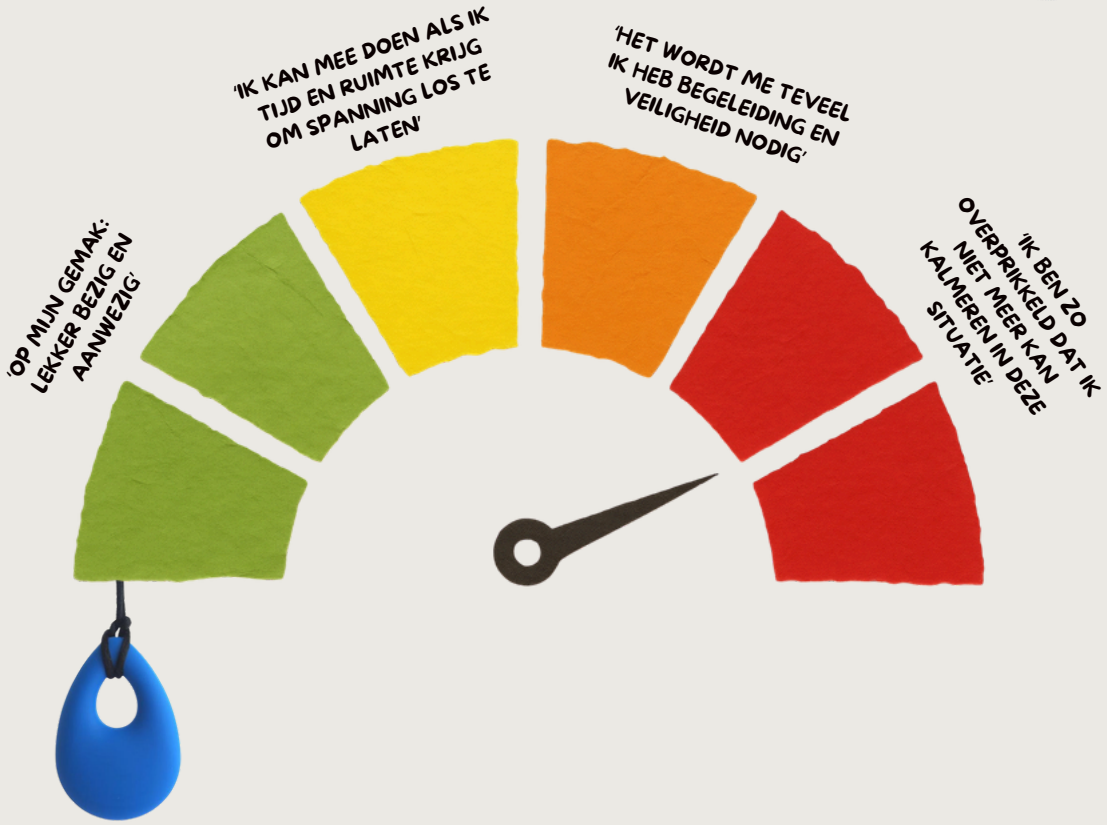
Prikkels worden vaak uitgelegd met een schema om aan te geven wanneer iemand ontspannen is en kan meedoen (het groene gedeelte). In het gele gedeelte komen prikkels meer op de voorgrond te staan, alsof ze niet meer gefilterd worden. Het filter moet weer werken om mee te kunnen doen. Dit is het moment dat onze kinderen vaak zelf een oplossing verzinnen. Als overprikkeling te lang duurt of erger wordt, kan dit tot een emotionele uitbarsting leiden. Dat wil iedereen voorkomen, omdat dat heel heftig is voor onze kinderen en de mensen om hen heen. Op zulke momenten is afstand en ruimte nodig en hebben ze iemand nodig met veel geduld, kalmte en begrip.

PRIKKEL TOP 5

1. VEEL GELUID
2. DRUKTE
3. ONDUIDELIJKE REGELS
4. ONOVERZICHTELIJK
5. MISCOMMUNICATIE

DE SPEELTUIN IS EEN 'GELE' ZONE VANWEGE DE VELE PRIKKELS DIE ER NOU EENMAAL ZIJN.

'PRIKKELARM' IS EEN ALGEMEEN WOORD VOOR IETS WAT HEEL DIVERS IS. DE OPLOSSING IS DAN OOK VOOR ELK KIND ANDERS.

WAT ZOU HELPEN?

Overzicht en regie zijn voor ons heel belangrijk. Een moeder verwoordde dat treffend. *'Mijn zoon is 13 (eigenlijk 3 jaar oud, met 10 jaar levenservaring erbij). Hij reguleert zijn overprikkeling door te fladderen, huppelen, springen, glijden en schommelen en trekt zich graag terug. Speeltuinen met een huisje/tent of een heuvel/glijbaan zijn ideaal. Hij vindt het leuk om kinderen te zien en leert veel van ze. Maar hij kan er maar kort bij zijn. Vanaf de zijlijn gaat het beter.'*

MEZELF ZIJN BIJ ANDEREN

PRETTIG AANBOD

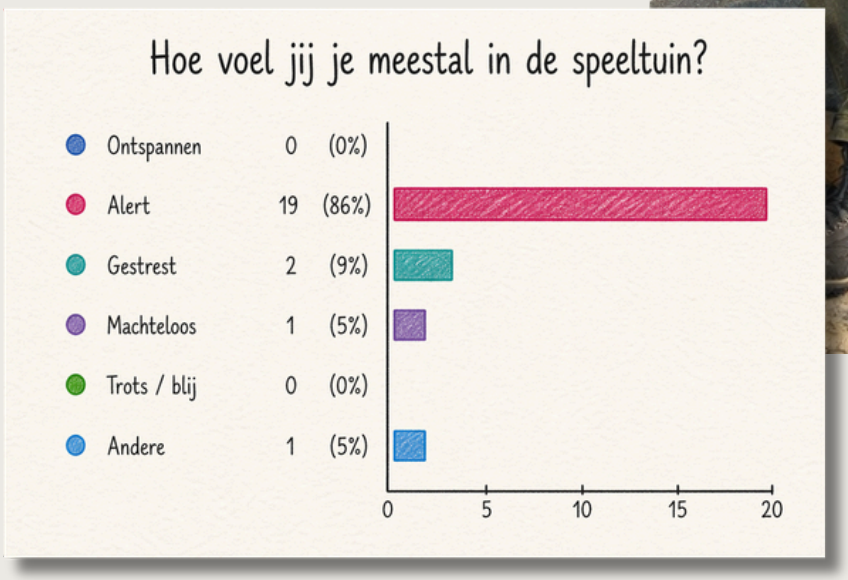
ER IS EEN PRESENTATIE MET GERICHTE ADVIEZEN EN EEN WHITEBOARD GEMAAKT OP BASIS VAN HET ONDERZOEK! KIJK OP WWW.KLEINEGROTEDINGEN.NL VOOR EEN DOWNLOAD.

VOOR OUDERS...

Voor ouders en begeleiders vraagt een bezoek aan de speeltuin ook veel. Hun kind blijft vaak lang afhankelijk van hen om te kunnen spelen. Ook liggen overal gevaren op de loer. *'Het is te vergelijken met het beschermen van een peuter, maar dan voor altijd'* vatte een van hen het gevoel samen.

ALTIJD 'AAN'

0%

VAN DE OUDERS/BEGELEIDERS IS ONTSPANNEN IN EEN SPEELTUIN

'Mijn dochter maakt soms harde geluiden, reageert non-verbaal en speelt op het niveau van een jonger kind. Niet iedereen begrijpt dit. Persoonlijk ondervind ik hier geen grote problemen van. Toch spreek ik niet veel andere ouders in de speeltuin, omdat ik voornamelijk op mijn dochter let en haar voortdurend volg.'

STRESSFACTOREN

Alle ouders kennen het gevoel van stress in de speeltuin. Bij kleine kinderen weet je dat goed opletten erbij hoort. Maar wat als risico's en gevolgen niet afnemen, misschien zelfs toenemen? Of als je kind zo opvalt dat je steeds te maken krijgt met boze blikken en opmerkingen van kinderen en volwassenen? Wat als je soms geen uitleg kunt geven, bijvoorbeeld omdat je kind je volle aandacht vraagt?

De sociale aspecten van een speeltuin maken dat veel ouders niet alleen hun handen vol hebben aan hun kind, maar ook aan hun eigen gevoelens.

Tegelijkertijd is de speeltuin een plek waar bewustwording kan groeien. Hoe vaker er kinderen en ouders komen zoals wij, hoe groter de kans dat mensen even wachten met hun commentaar. Dat ze extra ruimte of tijd geven als ze zien dat iets moeilijk wordt. Dat we spelenderwijs allemaal leren omgaan met dingen die 'niet horen'. En dat het steeds makkelijker wordt om te ontspannen.

HET IS ALLES BIJ ELKAAR

ZINDELIJKHEID KOMT BIJ ONZE KINDEREN VAAK LATER OP GANG EN BLIJFT SOMS EEN UITDAGING. DIT HEEFT NIET ALLEEN TE MAKEN MET ONTWIKKELING, MAAR OOK MET HOE ZIJ HUN LICHAAM EN PRIKKELS ERVAREN.

OP INCLUSIEVE SPEELPLEKKEN ZIE JE DE SPEELTUINBORDEN VAN ISAAC-NSF VERSCHIJNEN. OP DEZE BORDEN STAAN SYMBOLEN WAARMEE JE KUNT COMMUNICEREN ZONDER WOORDEN.

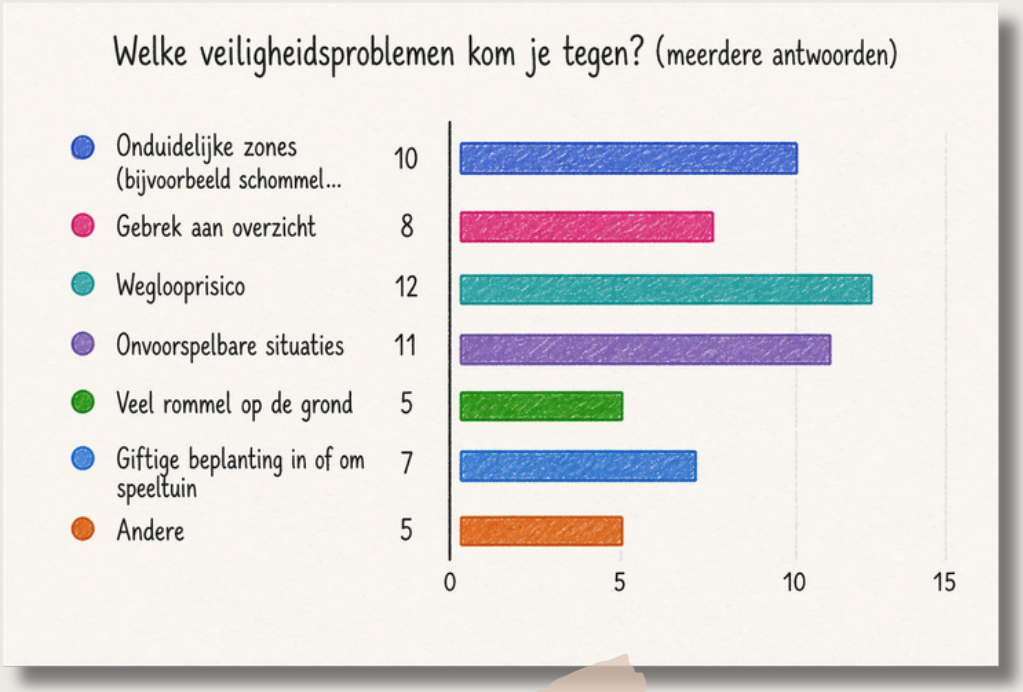
VEILIGHEID

Gevaren liggen overal op de loer. Ontspannen is lastig als je kind plotseling de straat op kan rennen, of onbewust in de uitzwaai van een schommel terechtkomt.
Een deel van de risico's kan worden weggenomen door de omgeving aan te passen.

Andere zijn specifieker, zoals de neiging van sommige (ook oudere!) kinderen om dingen in hun mond te stoppen. Ouders zijn daarom voortdurend alert op rondslingerend afval en giftige beplanting. Het zou een zorg minder zijn als bij de inrichting van speeltuinen ook met dit soort situaties rekening wordt gehouden.

OGEN EN OREN TEKORT

JE KUNT NIET ELKE SPEELTUIN OMHEINEN. MAAR ALS DIE ER WÉL IS, KIEZEN WIJ DAARVOOR. JUIST DAAR ZOU OOG MOGEN ZIJN VOOR HOE WIJ DE SPEELTUIN BELEVEN. BEGIN WAAR DE BASIS AL KLOPT.

NAWOORD

Dit naslagwerk is ontstaan vanuit een lange en soms pijnlijke zoektocht naar hoe ik de wereld een beetje groter kan maken voor mijn kind...

Ik hoop dat de inzichten daaraan bijdragen. Het was heel bijzonder om dit uit te werken: zoveel herkenning! De verhalen hebben veel inspiratie losgemaakt. Bij ouders, kinderen en mezelf. We denken dat er nog veel kansen liggen om een prettige speelomgeving voor ieder kind te maken.

De ideeën en tips zijn verzameld op een prikbord. Spontane schetsen, gedachten en wensen bij elkaar. Het lijkt me heel mooi als dit groeit. Daarom geven we het graag door aan ontwerpers en beleidsmakers. Met een beetje verbeelding en inleving kun je zoveel bereiken!

Voor mij begint een positieve beleving bij inleving. En juist onze kinderen, die je misschien niet vaak tegenkomt, mogen niet vergeten worden als er wordt nagedacht over spelen en speeltuinen.

Veel ouders gaven aan graag in contact te blijven. Onze verhalen verbinden en we denken graag mee. Hopelijk leidt ons perspectief tot een gesprek over hoe iedereen mee kan doen.

Ook als spelen er anders uitziet.

Een speelse groet namens de deelnemers!

Inez van der Voet

BEDANKT DEELNEMENDE OUDERS VOOR JULLIE KOSTBARE TIJD EN OPENHARTIGHEID!

COPYRIGHT
ALLES UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVOUDIGD, OPGESLAGEN IN EEN GEAUTOMATISEERD BESTAND, OF OPENBAAR GEMAAKT IN ENIGE VORM OF OP ENIGE WIJZE ALS DIT BIJDRAAGT AAN EEN LEUKERE EN BEGRIPVOLLERE WERELD VOOR ONZE KINDEREN EN AAN HELE TOFFE SPEELTUINEN IN HET BIJZONDER.

WIL JE HET NETJES DOEN?
VERTEL ER DAN GEWOON BIJ WIE HET GEMAAKT HEEFT.

CONTACT/MEER WETEN
BEZOEK WWW.KLEINEGROTEDINGEN.NL
OF STUUR EEN BERICHT NAAR INEZ VAN DER VOET